

بیماری بروسلاز

تب مالت

دانش آموزان عزیز سلام:

به امید آنکه با تنی سالم و دلی شاد سال تحصیلی جدید را شروع
و به پایان برسانید.

نشانه سلامتی هر جامعه داشتن نوجوانان و جوانانی سالم و تندرست است
و این تندرستی در گرو رعایت بهداشت فردی و اجتماعی میباشد.

یکی از بیماریهایی که بهداشت جامعه انسانی را مورد حمله قرار داده
بروسلوز یا بیماری تب مالت می باشد که جهت آشنایی شما عزیزان
با این بیماری جزوه حاضر تهیه و تنظیم گردیده است.
به امید آنکه همیشه تندرست و با نشاط باشید.

اداره کل دامپزشکی استان فارس

مدیریت ترویج و مشارکت مردمی فارس

بسمه تعالی

بیماری بروسلاز از روزگار قدیم در انسان و حیوانات موجود بوده و آن را می شناختند. ولی هیچگونه ارتباطی بین انسان و دامها قائل نبودند.

در نتیجه شیوع یک نوع تب مواج یک پزشک انگلیسی از طحال سربازی که از این بیماری تلف شده بود. میکروبی جدا می کند و ده سال بعد یک محقق دیگر میکروبی شبیه به آن در سقط جنین واگیر گاوها پیدا می کند. سپس رابطه بیماری انسان و خوردن شیر تازه بزها به اثبات می رسد و مشخص می شود که میکروب بیماری در شیر بعضی از بزها موجود است. بعد از آن امکان واگیری از میش به انسان هم به ثابت می شود در سال ۱۹۱۸ (۸۵ سال پیش). شباهت کامل میکروبیایی که در بیماری های انسان - گاو - بز و میش بررسی شده بود به اثبات رسید و نشان داد که تب مواج (تب مالت) انسان بوسیله میکروبهای عامل سقط جنین گاوها و بز و میش تولید می شود. دانشمندان از آن پس نام (بروسلا) را برای این گروه از باکتریها پیشنهاد کردند. از خصوصیات میکروب بروسلا می توان گفت که حرارت مناسب برای رشد آنها ۳۷ درجه سانتیگراد است این میکروبها در مجاورت هوا قادر به رشد هستند. بروسلاها در برابر مواد ضدعفونی - نور آفتاب و خشک شدن مقاومت زیادی ندارند و در حرارت پاستوریزاسیون ظرف ۱۰ تا ۱۵ دقیقه کشته می شوند. این میکروب ۷۰ روز در خاک و ۳۵ روز در آب زنده می ماند. بروسلا در ماههای گرم زود از بین می رود. ولی برعکس در ماههای سرد دوام بیشتری دارد.

بروسلوز یا تب مالت یکی از شایع ترین بیماریهای مشترک بین انسان و دام می باشد که انتشار جهانی دارد و طی سالهای اخیر بیماری در سراسر دنیا رو به افزایش بوده است.

عواملی که در شیوع این بیماری سهیم اند به توسعه صنایع دامپروری بدون استفاده از روشهای علمی و مدرن نگهداری حیوانات، تداوم روشهای سنتی دامپروری، عادات غذایی سنتی، روشهای آماده سازی شیر و محصولات آن و جابجایی سریع دام را بر میگیرد. ولی مصرف محصولات شیر محلی و غیر پاستوریزه معمولی ترین روش انتقال بیماری به انسان است.

بروسلوز در حیوانات

بروسلوز یک بیماری قابل انتقال در حیوانات است که با سقط جنین مشخص می شود و یکی از مهمترین بیماریهای دنیاست. این بیماری در حیوانات مختلف مانند گوسفند، بز، گاو، اسب، شتر و سگ دیده می شود. عامل بیماری بروسلوز یا تب مالت همانطور که گفته شده یک باکتری است که به آن بروسلا می گویند و گونه های مختلفی دارد که هرگونه باعث بیمار شدن یک نوع حیوان می شود مانند بروسلاهی گاوی بروسلاهی گوسفندی و..... ولی هرکدام از این گونه ها میتوانند دامهای دیگر را هم بیمار کنند. مثال: بروسلاهی گوسفندی می تواند باعث بیماری گاو شود.

راههای انتقال بیماری به دام

۱- مسیر دهانی

خوردن آب و غذای آلوده به باکتری بروسلا باعث بیمار شدن دام می شود. منظور از خوردن این است که به هر طریق باکتری بروسلا وارد بدن دام شود.

به عنوان مثال: دام سالم دام بیمار را لیس بزند و یا دام بیمار در قسمتی از دامداری سقط کرده و یا زایمان صورت گرفته و در آن ناحیه دامدار به دیگر دامها غذا بدهد. زمین این ناحیه آلوده است و باعث آلوده شدن علوفه یا آب شده و دامهای سالم در معرض خطر قرار می گیرند.

۲- مسیر پوستی و مخاطات:

میکروب بروسلا از راه پوست و مخاطات مانند چشم می تواند وارد بدن دام شده و دام را بیمار کند.

علائم بیماری در دام

گاو: سقط جنین علامت اختصاصی بروسلوز در گاو است (البته تمام گاوهای آبستن سقط نمی کنند) و معمولاً پس از ماه پنجم حاملگی اتفاق می افتد. خطر اولیه در گله و دامداری طی چند روز پس از سقط جنین است که در آن هنگام تعداد زیادی باکتری در ترشحات دفع می شود و محیط را آلوده می کند.

متأسفانه علائم دیگری که دامدار متوجه بیمار بودن دام خود شود دیده نمی شود و این باعث می شود که دامداران به طور مرتب باید مراقب سلامتی دامهای خود باشند.

تقریباً در همه گاوهای آلوده باکتری به صورت همیشگی در پستان باقی می ماند و در شیر ترشح می شود و شیر این دام آلوده به باکتری بروسلا است.

گوسفند و بز: بیماری بروسلوز بطور گسترده ای در حیوانات بالغ اتفاق می افتد و علامت اصلی آن بروز سقط جنین در اواخر آبستنی است و وضعیتی مشابه گاوها دارد. (در تمام دامها سقط جنین دیده نمی شود) ولی اگر سقط جنین صورت نگیرد و دام بروسلوز داشته

باشد بره و بزغاله های به دنیا آمده به ممکن است مبتلا و آلوده به باکتری بروسلا باشد. گوساله ها.

بره و بزغاله هایی که از مادران آلوده به باکتری

بروسلا به دنیا آمده اند با خوردن آغوز نیز به

بیماری بروسلوز مبتلا می شوند.

مهمترین عامل تب مالت در انسان بیماری بروسلوز در گوسفند و بز می باشد.

حساسیت انسان به بروسلوز گوسفندی و بزى از بروسلوز گاوى بیشتر است.

تشخيص بيمارى در دام

از آنجاى كه در بيمارى بروسلوز علائم زيادى در حيوان ديده نمى شود. استفاده از روشهاى آزمایشگاهى جهت تشخيص ضرورت دارد كه بر روى خون يا شير انجام مى شود. و با آزمایش شير يا خون حيوان مى توان بيمارى ها را تشخيص داده و جدا كرد. براى اين منظور خون حيوان را گرفته در آزمایشگاه سرم خون را جدا مى كنند و آزمایشات لازم را انجام مى دهند. يا اينكه با ريختن مواد مخصوص روى شير و درست شدن حلقه اى روى شير مى توان تشخيص داد كه شير آلوده به ميكروب بروسلا مى باشد.

پيشگيرى بيمارى در دام

پيشگيرى بروسلوز در دامها بر چند پايه استوار است:

۱- رعايت بهداشت

۲- شناسايى دامهاى آلوده و خارج نمودن آنها از گله

۳- ايجاد مقاومت از طريق واكسيناسيون

كه هر سه داراى اهميت مى باشند و بى اعتنايى نسبت به هر يك ممكن است كوشش براى ريشه كنى بروسلوز را دشوار كند.

۱- رعايت بهداشت

- مجزا ساختن دام ماده بيمار در هنگام زايمان

اهميت خاصى دارد

- تمام دامهاى كه تازه وارد گله مى شوند

به مدت يكماه مجزا نگهدارى ميشوند و

مورد آزمایش قرار گيرند

از بین بردن جنین های سقط شده - جفت و ترشحات دام

۲- شناسایی دامهای آلوده

با استفاده از روشهای آزمایشگاهی که بروی خون یا شیر انجام می شود دامهای بیمار را شناسایی کرده و به کشتارگاه میفرستند.

۳- واکسیناسیون

عقیده عموم بر این است که واکسیناسیون موثرترین راه کاهش بروسلوز در گاو، گوسفند و بز می باشد و توصیه شده است که هر دو واکسن گوساله ها و بره و بزغاله ها برای اولین بار قبل از بلوغ جنسی در حیوانات مصرف شود.

گاو: تزریق واکسن بروسلوز (S19) سن اولین تزریق گوساله های ۳ ماه به بالا می باشد و هر ساله این واکسن باید تکرار شود. گوسفند و بز: بره و بزغاله های بالاتر از ۴ ماه واکسینه شوند و هر ساله این واکسن تکرار شود.

درمان

حیوانات مبتلا را درمان نمی کنند. چون بیماری برای بهداشت عمومی جامعه خطرناک است. دامهایی که مبتلا به بروسلوز هستند ذبح می شوند.

بیماری در انسان

بیماری بروسلوز در بدن انسان تظاهرات گوناگونی داشته و تمام بافتها و اندامهای بدن را تحت تاثیر قرار میدهد و می تواند سایر بیماریهای نهفته را نیز تحریک کند و باعث آزار و اذیت انسان گردد از این جهت آشنایی با این بیماری از اهمیت زیادی برخوردار است.

راههای انتقال بیماری به انسان

۱- مسیر دهانی

مصرف شیر آلوده و غیر پاستوریزه و محصولات آن، معمولی ترین راه انتقال بیماری است چون در دام مبتلا به بیماری تب مالت میکروب وارد شیر میشود اگر شیر را خوب حرارت ندهیم میکروب درون شیر زنده و فعال باقی میماند و با خوردن آن انسان مبتلا میشود.

۲- مسیر تنفسی

راه تنفسی معمولی ترین راه روش انتقال بیماری در بین دامداران می باشد و با نفس کشیدن در کنار دام بیمار یا محیط آلوده به بیماری بروسلا مبتلا می شوند.

۳- مسیر پوستی

چنانچه خراشهایی روی پوست باشد از طریق این خراشها باکتری وارد بدن می شود و انسان بیمار میگردد.
به عنوان مثال وقتی در پوست کنی- ذبح- تخلیه شکم حیوان- آماده کردن گوشت و یا کم کمک به زایمان دام بیمار و یا جمع آوری جنین سقط شده و ترشحات آن دامدار با دست بدون پوشش (بدون دستکش) دست بزند می تواند از طریق پوست باکتری وارد بدن شده و بیمار گردد.

علائم بیماری در انسان

۱- تب

درجه حرارت بدن در بعدازظهر و شب افزایش یافته و در صبح ها به حالت طبیعی بر می گردد

۲- لرز

لرز با تب ممکن است همراه باشد.

۳- تعریق

عرق کردن به هنگام عصر و شب یکی از علائم معمول بروسلوز است.

۴- درد عضلات و بدن

دردها عمومی است ولی عضلات ران بیشتر درد را نشان می دهند. این دردها معمولاً با خستگی، از دست دادن توان و قدرت حرکت همراه است که بیمار وقتی از خواب بیدار می شود کمتر احساس می کند و پس از چند ساعت تظاهر می کند.

۵- علائم گوارشی

بی اشتهاهی از علائم اولیه و معمول بروسلوز است که اگر به طول انجامد باعث کاهش وزن بیمار می شود، اسهال و سپس یبوست در بیمار ممکن است دیده شود.

۶- سرفه

سرفه خشک در بیمار دیده می شود که گهگاهی با تولید خلط همراه است.

بروسلوز در کودکان

معمولی ترین روش های انتقال بیماری به کودکان تماس با دام آلوده می باشد که از راه تنفسی به این بیماری مبتلا می شوند. از دیگر روشهای انتقال مصرف شیر غیرپاستوریزه یا نجوشیده می باشد.

چنانچه مادران باردار به بیماری بروسلوز مبتلا باشند، نوزاد آنان هنگام تولد بیمار خواهد بود و بیماری از طریق جفت به جنین منتقل می شود.

مادران شیرده بیمار از طریق شیر بیماری را به نوزاد منتقل می کنند.

پایدار بودن عامل بیماری بروسلوز در محیط

عامل بیماری تب مالت که به آن بروسلا می گویند در انواع گوناگون شیر، پنیر،

خامه تازه غیر پاستوریزه برای مدت های

مقاوتی زنده می ماند.

در پنیر سفید غیرپاستوریزه تا مدت زمانی بیش از ۸ هفته زنده می ماند و تا ۱۱ هفته پس از تهیه پنیر توانسته اند بروسلا را از آن جدا کنند.

در شیر تازه و غیر پاستوریزه در دمای ۳۷ درجه سانتیگراد به مدت چند ساعت و در دمای ۸ درجه سانتیگراد به مدت ۴۸ ساعت (۲ روز) زنده می ماند.

انجماد شیر یا خامه طی مرحله تولید بستنی قادر به از بین بردن عامل بیماری تب مالت نیست.

سرد کردن گوشت قادر به از بین بردن بروسلاها نبوده و آنها را تا ۳ هفته پس از انجماد می توان از گوشت یخ زده جدا کرد.

بروسلا در ترشحات حیوان شامل: ادرار، مدفوع، ترشحات دوران آبستنی و زایمان و یا جنین سقط شده دفع می شود و تا مدتها دفع میکروب بروسلا ادامه دارد و در خاک خشک تا بیش از ۴۰ روز و در خاک مرطوب به مدت بیشتری زنده می ماند.

توجه

بروسلا با جوشاندن شیر از بین می رود. اگر شیر را بمدت ۱۰ دقیقه در دمای ۶۰ درجه سانتیگراد بجوشانیم، بروسلاها کشته خواهند شد پاستوریزاسیون شیر آلوده و محصولاتش را برای مصرف انسان بی خطر می سازد.

پختن گوشت باکتری بروسلا را از بین می برد به همین جهت مصرف گوشت دام مبتلا به بیماری تب مالت ممنوعیتی ندارد و حرارت پخت بروسلا ها را خواهد کشت.

بهداشت و مدیریت

جهت اجتناب از ورود بروسلوز به گله یا چند منطقه حتی المقدور از خرید دام جدید خودداری شود و چنانچه قصد خرید دام جدید دارید با مراجعه به اداره دامپزشکی و انجام آزمایشات لازم از سالم بودن دام مطمئن شوید

جهت جلوگیری از انتقال بیماری بهتر است حیوانات حین زایمان مجزا و جدا باشند و محل زایمان ضد عفونی شود. برای اینکه ضد عفونی دامداری به خوبی صورت پذیرد باید دیوارها و کف جایگاه نگهداری دامها سیمانی باشد.

اگر در گله سابقه بیماری وجود دارد در زایمان طبیعی ترشحات دام بدون دست زدن به آن دفن شود، و در سقط جنین ترشحات دام و جنین سقط شده بدون دست زدن جمع آوری و دفن شده و محل بخوبی با مواد ضد عفونی گردد

نقل و انتقال دام یکی از عوامل انتشار بیماری است از این کار خودداری شود.

چون بیماری بین گوسفند و بز و گاو قابل انتقال است. نگهداری این حیوانات در کنار یکدیگر صحیح نیست.

توصیه های بهداشتی

۱- مصرف شیر و فرآورده های لبنی پاستوریزه چنانچه مواد لبنی پاستوریزه در دسترس نیست، حتماً شیر را جهت مصرف خوراکی یا تهیه مواد لبنی بخوبی بجوشانید. (۱۰ دقیقه شیر بخوبی جوشانده شود)

۲- از خوردن آغوز خودداری نمایید

چون آغوز حرارت نمی بیند و چنانچه دام مبتلا به تب مالت باشد با خوردن

آغوز بیماری به انسان منتقل می شود.

۳- از تماس مستقیم با دام بیمار و یا مشکوک خودداری نمایید

۴- از دست زدن مستقیم به جنین سقط شده و ترشحات دام در هنگام زایمان یا سقط خودداری نمایید و حتماً در اینگونه مواقع دستهای خود را با پوشش پلاستیکی بپوشانید.

برای اینکه به بیماری تب مالت مبتلا نشویم:

۱- شیر نجوشیده مصرف نکنیم

۲- آغوز مصرف نکنیم

۳- پنیر محلی و سرشیر مصرف نکنیم

۴- دام های خود را به همکاری ادارات دامپزشکی واکسینه نماییم

۵- به منظور سلامتی دیگر اعضای خانواده اطلاعات آموخته شده را به دیگران نیز انتقال دهیم.

امیدواریم با مطالعه این جزوه حاضر با بیماری تب مالت آشنا شده باشید.

شما می توانید در مسابقه ای که از طریق مدارس اعلام خواهد شد شرکت کنید.

از طرف اداره دامپزشکی به بالاترین نمرات جوائز نفیسی تقدیم خواهد شد.

اداره کل دامپزشکی استان فارس
چاپ و تکثیر: مدیریت ترویج و مشارکت مردمی
اداره ترویج